

EURÓPAI PARLAMENT

2004

2009

Plenárisülés-dokumentum

4.12.2007

B6-0494/2007

Állásfoglalásra irányuló indítvány

a Tanács nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 103. cikkének (2) bekezdése alapján

előterjesztette: Marcello Vernola

Plenárisülés-dokumentum

az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről Montenegró közötti stabilizációs és társulási megállapodás megkötéséről

az Európai Parlament állásfoglalása az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről Montenegró közötti stabilizációs és társulási megállapodás megkötéséről

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Tanács 2005. október 3-án hozott, a Szerbia és Montenegróval kötendő stabilizációs és társulási megállapodásra (SAA) irányuló tárgyalások megnyitásáról szóló határozatára,
  - tekintettel arra, hogy miután a montenegrói parlament kikiáltotta az ország függetlenségét, a Tanács 2006. július 24-én új tárgyalási utasításokat fogadott el külön Montenegróra vonatkozóan,
  - tekintettel arra, hogy 2006. december elsején lezárultak az SAA-val kapcsolatos tárgyalások, és 2007. március 15-én aláírták a megállapodást,
  - tekintettel az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről a Montenegrói Köztársaság között létrejött stabilizációs és társulási megállapodás aláírásáról szóló tanácsi határozatra irányuló javaslatra (COM(2007)350-1),
  - tekintettel az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről a Montenegrói Köztársaság között létrejött stabilizációs és társulási megállapodás megkötéséről szóló tanácsi és bizottsági határozatra irányuló javaslatra (COM(2007)350-2),
  - tekintettel a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumok egyszerűsítéséről és a visszafogadási eljárásról szóló, az EU és Montenegró közötti megállapodások 2007. október 18-i aláírására,
  - tekintettel a Montenegró által 2007-ben elért haladásról szóló európai bizottsági jelentésre (SEC(2007)1434),
  - tekintettel az előcsatlakozási eszközök Montenegróra vonatkozó többéves indikatív pénzügyi tervezési dokumentumára (2007-2009),
  - tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel Montenegró aláírta az Energiaközösséget létrehozó szerződést,
- B. mivel Montenegró 2006. október 23-án megerősítette a Nemzetközi Büntetőbíróság római alapokmányának ratifikálását,
- C. mivel Montenegró jövője az Európai Unión belül van,
- D. mivel Montenegró aláírta a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodást (CEFTA); mivel 2008-ban sor kerülhet Montenegró WTO-hoz való csatlakozására,

- E. mivel a 2003. június 19–20-i thesszaloniki Európai Tanács elismerte, hogy Montenegró jövője az Európai Unión belül van, és ezt a Tanács és a Parlament is több alkalommal megerősítette,
- F. tekintettel az SAA hatályára, amely szerződéses viszonyt hoz létre az Európai Közösség és Montenegró között az ország intézményi, társadalmi és gazdasági élete tekintetében létfontosságú kérdésekben,
- G. tekintettel arra, hogy mennyire jelentős a környezetvédelem kérdése a Montenegrói Köztársaság gazdasági és társadalmi életében, amint azt az ország alkotmánya is elismeri, kimondva, hogy Montenegró környezettudatos állam, valamint hangsúlyozva, hogy ezeket a szándéknyilatkozatokat gyakorlati intézkedéseknek és hatékony struktúráknak kell kiegészíteniük,
- H. tekintettel arra a kulcsfontosságú szerepre, amelyet egy független, hozzáértő, elszámoltatható és korrupciótól mentes igazságszolgáltatás játszhat egy demokratikus ország életében,
- I. tekintettel arra, hogy közösségi támogatásra van szükség annak érdekében, hogy Montenegró teljesítse a fenti megállapodásból eredő szerződéses kötelezettségeit,
- J. mivel a kormányzó koalíció és az ellenzék jelentős része közötti megállapodás értelmében a montenegrói parlament 2007. október 19-én a szükséges kétharmados aránnyal elfogadta Montenegró új alkotmányát,
- K. mivel 2007-ben a montenegrói gazdaság erőteljes növekedést mutat (közel 8%), illetve a közvetlen külföldi befektetések volumene is nő (707 millió euró); mivel a munkanélküliségi ráta jelenleg alacsony és először csökken 12% alá; mivel ugyanakkor továbbra is indokolt az aggodalom a fizetési mérleg deficitje miatt,
- L. mivel a korrupció továbbra is komoly probléma Montenegróban, valamint a Transparency International 2007. évi korrupciós indexe szerint Montenegró mutatója 3.3 (0 jelzi a magas korrupciós szintet, 10 pedig a korrupciótól való mentességet),
1. gratulál a montenegrói kormánynak az SAA megkötésére irányuló tárgyalások gyors lezárása és e fontos dokumentum közelmúltbeli aláírása miatt;
  2. az SAA-t első, ám igen fontos lépésnek tekinti Montenegró Európai Unióhoz való csatlakozása terén, valamint úgy véli, hogy a megállapodás újabb példája a Nyugat-Balkánon zajló pozitív változásoknak, amelyek alapján elérhetőnek tűnik az EU-tagság; hangsúlyozza ugyanakkor a montenegrói hatóságok számára, hogy a csatlakozás kilátásait reálisan kell felmérni, nem pusztán a közösségi szabályok és normák nemzeti jogba való átültetése alapján, hanem az ország tényleges közigazgatási és igazságügyi kapacitására és a szükséges források biztosítására való figyelemmel, amely szempontok alapvető fontosságúak az eredményes montenegrói jogalkotási keret kialakítása és annak hatékony végrehajtása tekintetében, illetve alapfeltételei az ország demokratikus és gazdasági fejlődésének;
  3. javasolja, hogy a Bizottság a Montenegró számára hasznos új mechanizmusok

kidolgozásakor vegye figyelembe az EU-hoz a XXI. században csatlakozó tagállamok által az átmenet kapcsán szerzett egyedülálló tapasztalatokat;

4. javasolja a parlamentáris demokrácia sarokkövét képező parlament megerősítését, valamint megállapítja, hogy a parlamentnek hangsúlyosabb ellenőrző szerepet kellene játszania, például a közpénzek terén;
5. felszólítja a montenegrói parlamentet, hogy a saját szerepéről kialakított felfogásával összhangban tevékenyen járuljon hozzá az EU-hoz való közeledés folyamatához; emlékezteti a kormányt, hogy a parlamentet aktívan be kell vonni a közvélemény-formálásba;
6. sürgeti a montenegrói kormányt és parlamentet, hogy tegyenek gyakorlati lépéseket az SAA 80. cikkében felsorolt célok elérése végett, bevezetve az igazságszolgáltatás teljes függetlenségét és elszámoltathatóságát garantáló törvényeket és szabályozást; e tekintetben úgy véli, hogy a bírák kinevezésével kapcsolatos új alkotmányos rendelkezések csökkentik a parlament mérlegelési jogát, illetve növelik az önszabályozó igazságszolgáltatási testület önállóságát; emlékeztet rá, hogy a független, hatékony és korrupciótól mentes igazságszolgáltatás alapvető fontosságú a jogállamiság teljes és visszafordíthatatlan megvalósításához;
7. sürgeti a montenegrói kormányt és az igazságszolgáltatási hatóságokat, hogy adjanak meg minden szükséges segítséget az olasz igazságszolgáltatási hatóságoknak, és működjenek együtt ezekkel a prominens montenegrói politikusokra is kiterjedő szervezett bűnözés és cigarettacsempészet elleni nyomozásban, amelynek alapján később nemzetközi elfogatóparancs kiadására kerülhet sor;
8. örömmel tapasztalja, hogy Montenegro folyamatosan együttműködik az ICTY-vel, valamint hangsúlyozza, hogy ez szorosan összefügg Montenegro EU-csatlakozási folyamatával; sürgeti a montenegrói hatóságokat, hogy vigyék végbe nyomozásukat Sreten Glendza, az ulcinji rendőrségi körzet parancsnoka és további öt volt rendőrtiszt ügyében, akiket azzal vádolnak, hogy 1992-ben háborús bűnöket követtek el; felszólítja ugyanezeket a hatóságokat, hogy tartsák szem előtt az ügyek lezárásával kapcsolatos ICTY-stratégiát, és tegyék meg a szükséges lépéseket az összes ICTY előtti ügy 2008-as határidő előtt történő lezárása érdekében;
9. üdvözlí, hogy az év elején Montenegro területén tartóztatták le a háborús bűnökkel vádolt és szökésben lévő Vlastimir Djordjevicet, valamint felszólítja a montenegrói hatóságokat, hogy továbbra is működjenek együtt Szerbiával és más szomszédos országokkal a háborús bűnökkel vádolt személyek, főként Ratko Mladic és Radovan Karadzic felkutatásában és letartóztatásában;
10. sürgeti a montenegrói hatóságokat, hogy fogadjanak el és alkalmazzanak proaktív politikákat a korrupció ellen, hogy ezáltal növeljék a közigazgatás hatékonyságát, illetve a szervezett bűnözés, az ember-, fegyver-, cigaretta- és kábítószer-csempészet elleni küzdelem eredményességét, mivel ezek az Európai Unióhoz való további felzárkózás előfeltételei; emlékeztet rá, hogy fontos a montenegrói polgárok, a turisták és a külföldi befektetők biztonságérzetének javítása, ennek kapcsán felszólít a korrupciót figyelő független testületek megerősítésére;

11. üdvözli a Montenegróval kötött vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodások 2007. szeptember 18-i aláírását, ami az első lépést jelenti a teljes vízumentesség felé; felhívja továbbá a Tanácsot és a Bizottságot, hogy ennek kapcsán állítson össze konkrét menetrendet, illetve hozzon intézkedéseket a polgárok szélesebb köre, és főként a fiatalok és diákok előtt álló utazási lehetőségek kiterjesztésére;
12. üdvözli e tekintetben a podgoricai EU közös vízumkérelmi központ megnyitását, amelynek révén könnyebbé válik a rövid tartózkodásra jogosító vízumok igénylésére szolgáló eljárás; felszólítja a tagállamokat, hogy vegyenek részt a közös vízumkérelmi központ projektjében, hogy Montenegró állampolgárai teljes mértékben élvezhessék az aláírt megállapodásból származó előnyöket;
13. felszólítja a montenegrói hatóságokat, hogy a megállapodás aláírását tekintsék egy olyan lehetőségnek, amelynek révén erőteljes reformokat lehet véghezvinni a jogállamiság, a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem, a határőrizet erősítése, valamint Montenegró közigazgatási kapacitásai terén;
14. hangsúlyozza a stabilizációs és társulási megállapodás (SAA) 114. cikkének fontosságát, amely „a hatékony és elszámoltatható montenegrói vezetés kialakítása” mellett kötelezi el magát, és sürgeti a kormányokat, hogy a közigazgatásban zajló személyzeti kiválasztás és karrierfejlesztés tekintetében fogadjanak el az átláthatóságot biztosító intézkedéseket, valamint – a Bizottság támogatásával – használják ki teljes mértékben a köztisztviselőkre vonatkozó közösségi segítségnyújtást és az ikerkapcsolati eszközöket;
15. sajnálatát fejezi ki az Egyesült Államok és Montenegró közötti megállapodás aláírása miatt, amely azt rögzíti, hogy Montenegró nem ad ki amerikai katonai személyzetet a Nemzetközi Büntetőbíróságnak, amiért cserébe az Egyesült Államok katonai segítséget nyújt Montenegrónak (az úgynevezett „98. cikkely megállapodás”); emlékeztet arra, hogy az EU elítéli az ilyen jellegű megállapodásokat, mivel ezek aláássák a Nemzetközi Büntetőbíróság tekintélyét; elvárja, hogy Montenegró ez ügyben vegye figyelembe az uniós álláspontot és ehhez mérten hozzon megfelelő intézkedéseket;
16. hangsúlyozza, hogy a környezeti szempontból fenntartható turizmus fejlesztése döntő fontosságú Montenegró gazdasági fejlődése szempontjából; ragaszkodik ahhoz, hogy következetes környezetvédelmi szabályozási keretre, valamint a partvidéki szakaszok védelmére kidolgozott átfogó tervre van szükség, ezért sürgeti a kormányt, hogy a partszakaszok – de ugyanúgy az ország belsejében található nemzeti parkok – sérülékeny ökológiai egyensúlyának védelméért felelős független testületek működését indítsa útjára; helyteleníti, hogy az SAA 96. cikke nem tartalmaz egyértelmű rendelkezéseket e tekintetben;
17. sajnálatát fejezi ki a térségben zajló telek- és ingatlanspekuláció miatt, és rámutat arra, ez a gyenge vagy elégtelen körzeti vagy helyi hatósági közbelépés miatt kialakult helyzet negatív hatással van az ország fenntartható fejlődésére;
18. rámutat, hogy Montenegróban az euro a *de facto* hivatalos fizetőeszköz; felhívja a figyelmet arra, hogy az eurónak a montenegrói hatóságok által a különleges körülmények nyomására eldöntött ily módon való használata teljesen eltér az euróövezeti használattól; emlékeztet arra, hogy az euróövezethez való csatlakozáshoz a Szerződésben foglalt összes

feltételnek – többek között a szilárdan fenntartható konvergencia feltételének is – meg kell felelni;

19. sürgeti ezért a montenegrói kormányt és parlamentet, hogy mihamarabb léptessék életbe a vidéki területek – és különösen a partszakaszok –, a vizek és a tengeri élővilág védelmét szolgáló törvényeket, valamint hogy az integrált hulladékfeldolgozásra és szennyvíztisztításra vonatkozó átfogó terveket valósítsák meg, különös tekintettel a szelektív hulladékgyűjtés előmozdítására a part menti üdülőterületeken és a hulladékhasznosító hőerőművek megépítésére; különösen felhívja a figyelmet a kotori-öbölbeli érzékeny ökológiai egyensúlyra és arra, hogy sürgős és összehangolt lépésekre van szükség ahhoz, hogy ezt a kivételesen gyönyörű természeti és építészeti örökséget megőrizzük;
20. azt tanácsolja a montenegrói hatóságoknak, hogy a 109. cikkben megfogalmazott célkitűzéseket valósítsa meg a gyakorlatban, és a lehető leghamarabb építsen megújuló energiaforrásokat hasznosító erőműveket; sürgeti a Bizottságot, hogy nyújtson segítséget a montenegrói kormánynak abban, hogy az erőművek építéséhez szükséges finanszírozást biztosítani tudja közpénzekből, vagy a köz- és magánszféra partnerségéből származó forrásokból; rámutat, hogy a 2025-ös energiastratégiai tervzet lehetőséget kínál arra, hogy a montenegrói energiaágazat környezetbarátabb legyen, ezért hangsúlyozza a tervzet fontosságát az ország fejlődése szempontjából;
21. megjegyzi, hogy a montenegrói közvetlen külföldi befektetések döntő részét ingatlanbefektetések teszik ki; aggodalmának ad hangot a megfélemezhetetlen telek- és ingatlanspekuláció miatt, ami elkerülhetetlenül ahhoz fog vezetni, hogy a partmenti részek teljesen beépülnek; ugyanakkor tudatában van annak, hogy ebben mekkora szerepet tölt be az épületek átadása, és úgy véli, hogy egyes veszélyeztetett területeken meg kellene fontolni az építési tilalom bevezetését;
22. aggodalmát fejezi ki az átláthatóság hiánya és a monopóliumok hagyománya miatt a politikai és gazdasági struktúrákban, ami hátráltatja Montenegró demokratikus, szabadpiaci társadalmának fejlődését;
23. azon a véleményen van, hogy a rövid és hosszú távú gazdasági tervek hiánya, valamint Montenegró jelentős szürkegazdaságának eluralkodása negatív hatással lesz az SAA végrehajtására nézve; felhívja a montenegrói hatóságokat, hogy kötelezzék el magukat szilárdabban a montenegrói társadalom egyik legsúlyosabb gazdasági és társadalmi problémájára, a foglalkoztatottság kérdésének megoldására, és hogy folytassanak olyan gazdaságpolitikát, amely nyíltan versenyszellemű és átlátható üzleti környezetet teremt;
24. rámutat a nem csupán közúti szállításra összpontosító intermodális közlekedési hálózatok fejlesztésének fontosságára; úgy véli, hogy ezt a célkitűzést a magánszférával kötött partnerségeken keresztül, valamint állampapírok kibocsátásával lehet megvalósítani; javasolja a vasúthálózatok folyamatos rekonstrukcióját, valamint a Podgoricától Nikšić-ig és Shkoder albán határvárosig vezető, részben használaton kívüli sínek felújítását;
25. felhívja a montenegrói kormányt, hogy az állampolgárságról szóló 1997-es Európai Konvenció és az utódállamokban létrejövő hontalanság elkerülése érdekében nemrég elfogadott európai tanácsi egyezmény alapján találjon hosszú távú megoldást a szomszédos

Koszovóból érkező menekültek elszállásolására és honosítására;

26. sürgeti a montenegrói hatóságokat, hogy próbálják meg még hatékonyabban koordinálni Montenegro részvételét a közösségi programokban, különösen ami az oktatást és képzést illeti; rámutat, hogy ezek a programok fontos szerepet játszhatnak az oktatás és képzés minőségének javításában, valamint a montenegrói fiatalok számára kínált új tanulási lehetőségek – ideértve a külföldi tanulmányutakat is – kidolgozásában; úgy véli, hogy a Bizottsággal közösen el kell gondolkodni azon, hogy miként lehetne a montenegrói intézmények és az Unió tagállamaiban található megfelelőik közötti ikerkapcsolatokat és partnerséget fejleszteni; úgy gondolja, hogy a vízumentesség megkönnyítené a montenegróiak részvételét a közösségi programokban;
27. felhívja a montenegrói kormányt, hogy hajtsa végre reformokat a médiatörvények terén, különös tekintettel a média átláthatóságáról és a médiakonzentráció elkerüléséről szóló törvényre, abból a célból, hogy mind a nyomtatott, mind az elektronikus médiában nagyobb legyen az átláthatóság és megelőzhető legyen a monopóliumok kialakulása; felhívja a parlamentet, hogy biztosítsa a montenegrói rádió és televízió műsorszórási tanácsának (RTCG) függetlenségét azáltal, hogy a társadalom összes szegmenséből meghív tagokat, így könnyítve meg az RTCG teljes átalakulását professzionális közszolgáltatóvá;
28. rámutat, hogy igen fontos a kiegyensúlyozottan elszámoltatható független média megerősítése és fenntartása;
29. igen sajnálja, hogy a halála előtt a montenegrói cigarettacsempészetéről és egyéb szervezett bűnözésről cikksorozatot megjelentetni szándékozó meggyilkolt újságíró, Dusko Jovanovic ügye még nem zárult le;
30. sürgeti a montenegrói kormányt, hogy biztosítsa a sajtószabadságot, és nyomozás elrendelésére szólítja fel a kormányt Zeljko Ivanovic, a *Vijesti* független napilap főszerkesztője által 2007. szeptember 1-én Podgoricában elszennvedett támadás ügyében;
31. felhívja a figyelmet a demokrácia és a jogállamiság létrehozásában a társadalmi problémák és szenzitív politikai kérdések nyilvánosságra hozatalán keresztül a civil társadalom által betölthető szerepre; ebben az összefüggésben a civil társadalom szereplőinek fokozott védelmére és körülményeik javítására szólít fel;
32. helyesli a montenegrói kormány által a kulturális együttműködés érdekében tett erőfeszítéseket, és arra szólítja fel a civil társadalmat, hogy vegyen részt aktívabban a kulturális ágazatban, többek között a gyülekezés különböző formáit támogató intézkedések biztosítása és az emberek közötti kapcsolatok előmozdítása által;
33. üdvözli azt a kezdeményezést, hogy a montenegrói diákoknak legyen lehetőségük az uniós országokban tanulmányokat folytatni; felhívja az EU tagállamait, hogy keressék a montenegróiakkal való kapcsolatfelvétel új formáit;
34. elítéli a montenegrói bizottsági képviseleti iroda megnyitásának késlekedését; felhívja a figyelmet a látható uniós montenegrói jelentét fontosságára, különösen az SAA életbe lépésére való tekintettel; üdvözli, hogy a Bizottság megkezdte a podgoricai iroda személyi

állományának toborzását, és bízunk benne, hogy ez a folyamat mihamarabb lezárul;

35. üdvözlö a scean poljei új határátkelő 2007. október 1-i átadását, valamint a további határátkelők létesítéséről kiadott nyilatkozatokat; ebben az összefüggésben üdvözlö a jószomszédosági politika terjedését;
36. rámutat, hogy a Horvátország és a későbbi Szerbia és Montenegró államszövetség között létrejött ideiglenes megállapodást egy horvát-montenegrói állandó határmegállapodásnak kell felváltania; azon a véleményen van, hogy a Prevlaka-félszigeten bevezetett ideiglenes megoldás kiváló alapként szolgálhat egy új, állandó megállapodáshoz;
37. üdvözlö, hogy a montenegrói parlament új alkotmányt fogadott el; úgy véli, hogy az új alkotmány egyértelműbben különíti el a törvényhozó, a végrehajtó és az igazságszolgáltató hatalmi ágakat, valamint elegendő biztosítékot vezet be a nemzeti kisebbségek tekintetében;
38. azon a véleményen van, hogy az új alkotmány a helyes irányba tett lépések egyike, és további bizonyoságát szolgáltatja annak, hogy a montenegrói nép teljes mértékben be kíván illeszkedni az Európai Unióba; azonban azt is gondolja, hogy amint megfelelő intézkedések léptek életbe a bírák elszámoltathatóságának fokozására, valamint a montenegrói igazságszolgáltatásról kialakult képet megmértelyező korrupció felszámolására, a bírák kinevezését és visszahívását szabályozó rendelkezéseket tökéletesíteni kell annak érdekében, hogy az igazságszolgáltatás függetlenségét biztosítani lehessen;
39. úgy véli, hogy a nyugat-balkáni országok közötti regionális együttműködés a politikai, gazdasági és társadalmi problémák megoldásának hatékony eszköze lehet; üdvözlö Montenegró csatlakozását a CEFTA-hoz; ez jelentősen lendítene fog az ország gazdasági fejlődésén; sürgeti a Bizottságot, hogy nyújtson segítséget a montenegrói hatóságoknak abban, hogy a szomszédos országok közötti együttműködés az energiaágazat, a környezetvédelem és a szállítás terén erősödjön; hangsúlyozza a regionális együttműködés fontosságát Montenegró uniós beilleszkedésében;
40. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak, valamint a montenegrói kormánynak.